

Уруок тиэмэтэ: Остуоруйа алыптаа дойдута

Сэтинньи 30 кунэ 2012 сыл

5 кылаас

Ефимова-Сивцева Альбина Васильевна

Уруок

сыала-соруга:

Уорэтэр: саха уус-уран айымньыта остуоруйа ураты жанр буоларын чинэтии, уус-уран тылыгар кэрэхсибили уоскэтии, Г. У. Эргис хомуубут Саха остуорууалара кинигэтиттэн норуот айбыт «Хабыахаан» остуорууатын чинэтии;

Иитэр: билбит уорэппит остуорууаларын чинэтии, остуорууалар героидарын холобурдарыгар дьон майгытын быһаарарга холонуу, кыыллары, котору-суурэри харыстааһын, торообут дойду айылбатын таптааһын;

Сайыннарар: оҕо толкуйдуур, бэйэ санаатын этэр, айар толкуйдуур, араас дьобурун сайыннарыы, остуорууаны кэрэхсээн аабыыларын кобулээһин, араас остуорууалар кистэлэннэрин арыиыы.

Уруокпут бэлиэ тыла

Остуоруйа истэр киэбэм-
Оҕо саабым чулуу дьоло,
Остуоруйа – бараммат кэм,
Остуоруйа – аптаах олох.

Иван Гоголев

Остуоруйа диэн тугуй?

Остуоруйа - норуот тылынан уус-уран айымньыта, фольклор биир корунэ, кьи бэйэтин баҕатын, олобун-дьабабын эбэтэр араас быылаан туьунан ойтон онорон кэпсиир дьиктилээх-дьиибэлээх, кэрэхсэбиллээх фантастической кэпсээнэ. Остуоруйаны ким айарый? Норуот уонна суруйааччы. Остуоруйа саха норуотун сизрин-майгытын тумуллубут духуобунаа.

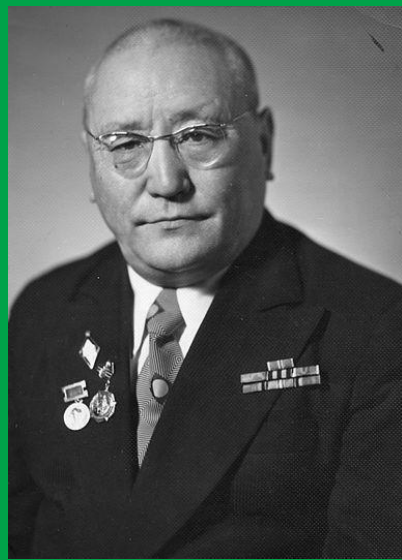

Георгий Устинович Гермогенов - Эргис

(03.04.1908 - 09.06.1948)

Саха биллиилээх учуонайа,
уорэтээччитэ, саха фольклорун
хомуйааччыта, чинчийээчитэ.

Оболорго анаан остуоруйалары айбыт саха, нуучча уонна омук суруйааччылары:

Остуоруйа араастара:

Аптаах-
алыптаах

Олох-дьаьах

Хамсыыр-
харамай

**Кунду оџолор!
Эьиэхэ ситиьиилэри
баџарабын!!!**

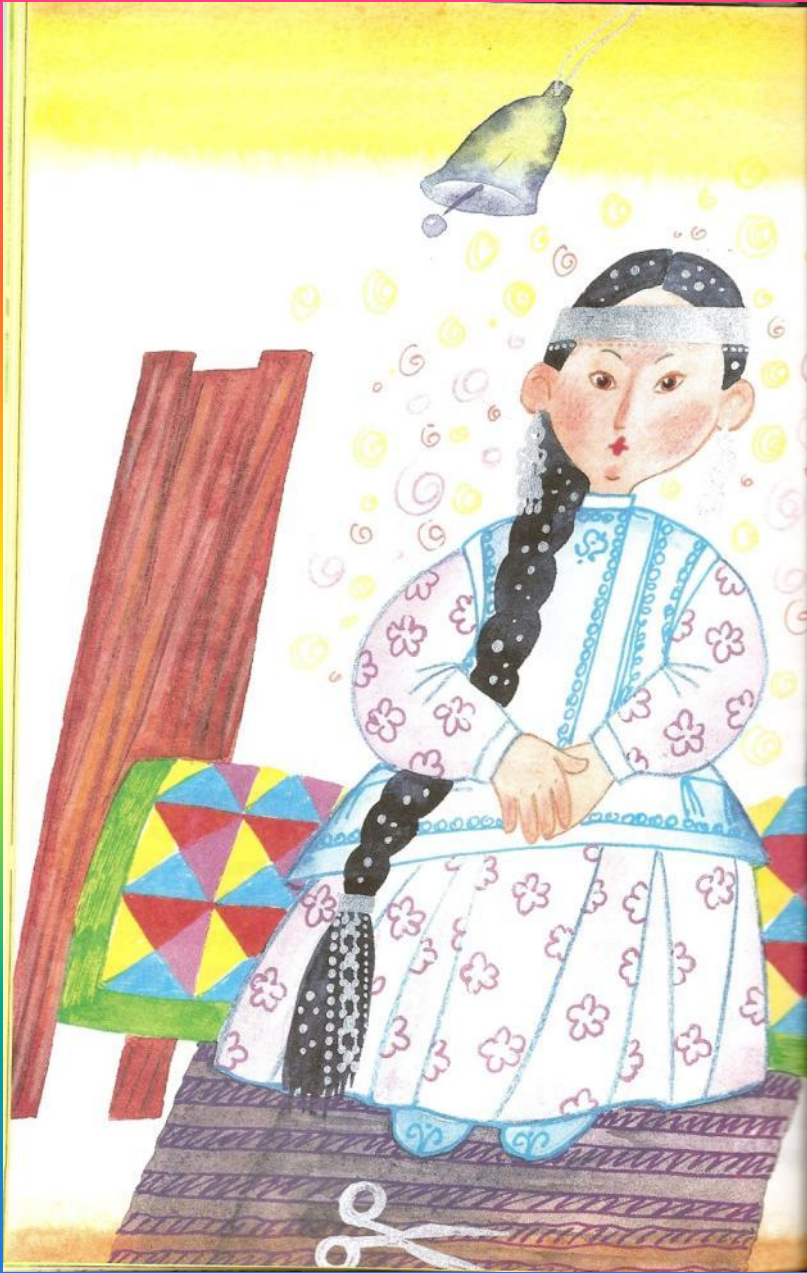
Викторина

1 туьумэх:

«Остуоруйа дойдутугар

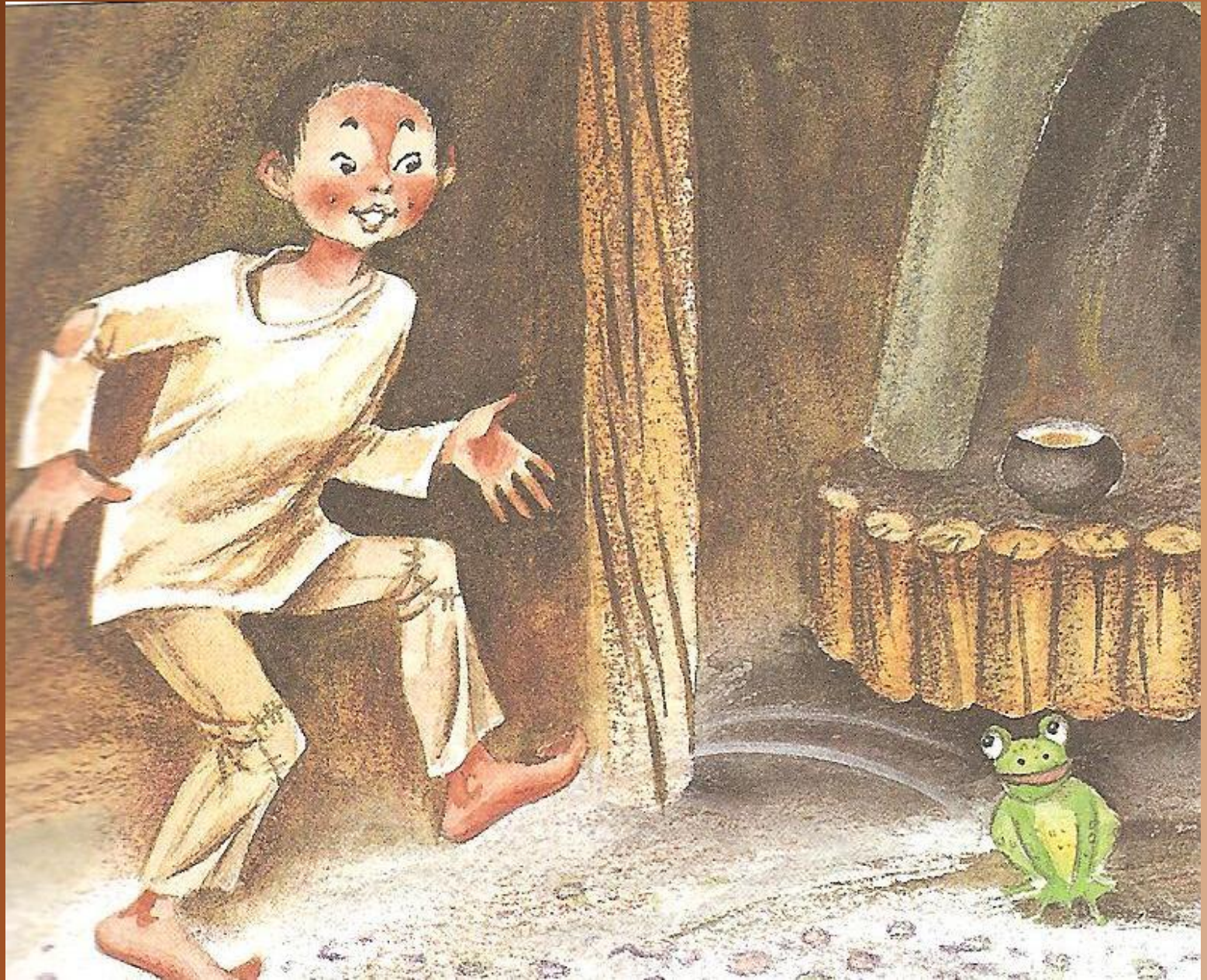

2 туьумэх: «Оркон ой»

1. Бэйбэрикээн эмээхсин туюх оту туорэн ыларый?
2. Эмээхмин ынах ыы олордобуна туюх тыаьыырый?
3. Бэйбэрикээн эмээхсин туорэн ылбыт ото хас салаалаагый?
4. Кыыс мишнэр тыллаах-остоох атын аата?
5. Хайбамсык Хара Хаан тойон уолун аата?
6. Абааьы кыыьын дьиэтигэр барар суолга туюх тириштэ ыйаммытый?
7. Уоллаах кыыс холбоспуттарыгар дьонноро тугу тэрийбиттэрий?

З туьумэх: «Геройу»

Хабдыны сир аайы араастык ааттыллар:
Хабыйахаан, хабды, куруппааскы,
хаатынкалаах, этэрбэстээх

Хабды ол эбэтэр куруппааскы

«Куропатка возникло от слова «курица», а по-английски «partridge» - куропатка, а «partridge sit on branch» – куропатка сидит на ветке»

Убуна 35-38 см; ыйаабына 400-700 г.

Хабдыны Хотугу Америкаҕа, Евразияҕа, Балтийчкэй муораларга, Камчаткаҕа, Сахалинна, Аляскаҕа уонна хоту сирдэргэ коруоххэ соп.

Тымныы кыбын буоллабына сорох хабдылар собуруу котоллор. Онтон кулун тутар диэки тоттору кэлэллэр. Кинилэр Халыма, Лена, Енисей орустэрин туораан кэлэллэр-бараллар.

Хоту улуустарга хабдыны бултууллар, араас ас онороллор.

Куруппааскы бэйэтин этин температурата 45°C

Хабды буоллабына кини 40°C буолар биьиги сиир моруоскабыт. Уонна ордук собулээн сиир аьа уулаах отон.

Физкультминутка

“Хабыйахаан” остуоруйаттан быыа тардыы

Тумук:

Остуоруйа уорэтэр кистэлэннэрэ:

- Утуо-майгын, котор кынатын (утуо майгылаах)
- Арыы урдугэр уу дагдайбат, кырдык урдугэр сымыйа ыттыбат (кырдыксыт, чиэбинэй буолуу)
- Киьи эриэнэ иьигэр, суоьу эриэнэ таьыгар (утуо сиэрдээх, коно майгылаах буолуу)
- Атас туьугар атах тостор (эрэллээх доьор)
- Ким доьордоох ол дьоллоох (доьору алдьархайга бырахпаттар)

Хоьоон этии

Дьийэҕэ улэ

1. Саха сирин араас котордорун талан уруьуйдаа
2. Собулээбит араас котордоргут туьунан хобьон айыы

Корсуоххэ диэри!

